

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-173-03

Druk nr 2275
Warszawa, 27 listopada 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o wycofaniu zastrzeżeń do Konwencji
o ochronie ofiar wojny, podpisanych
w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

POSTANOWIENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

2003 r.

o wycofaniu zastrzeżeń do Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.

Na podstawie art. 25 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443 oraz z 2002 r. Nr 216, poz. 1824), na wniosek Rady Ministrów, postanawiam, co następuje:

§ 1. Niniejszym wycofuję zastrzeżenia złożone do Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.:

- 1) zastrzeżenie do art. 10 Konwencji Genewskiej o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych;
- 2) zastrzeżenie do art. 10 Konwencji Genewskiej o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu;
- 3) zastrzeżenia do art. 10, 12 i 85 Konwencji Genewskiej o traktowaniu jeńców wojennych;

- 4) zastrzeżenia do art. 11 i 45 Konwencji Genewskiej o ochronie osób cywilnych podczas wojny.

Art. 2. Postanowienie wchodzi w życie z dniem podpisania.

PREZYDENT

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

o wycofaniu zastrzeżeń do Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na wycofanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zastrzeżeń do Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U. z 1956 r. Nr 38, poz. 171):

- 1) zastrzeżenia do art. 10 Konwencji Genewskiej o poprawieniu losu rannych i chorych w armiach czynnych;
- 2) zastrzeżenia do art. 10 Konwencji Genewskiej o poprawieniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu;
- 3) zastrzeżeń do art. 10, 12 i 85 Konwencji Genewskiej o traktowaniu jeńców wojennych,

- 4) zastrzeżeń do art. 11 i 45 Konwencji Genewskiej o ochronie osób cywilnych podczas wojny.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

W dniach 31 października – 6 listopada 1999 r. w Genewie, na 27. Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zobowiązał się do podjęcia starań w celu wycofania zastrzeżeń do Konwencji Genewskich, podpisanych dnia 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U. z 1956 r. Nr 38, poz. 171). Zastrzeżenia złożone zostały przy podpisaniu Konwencji Genewskich dnia 12 sierpnia 1949 r.

Podstawą do podjęcia takiego zobowiązania była decyzja Rady Ministrów w formie zapisu do protokołu ustaleń z posiedzenia Rady Ministrów z dnia 26 października 1999 r.

Podpisując Konwencję o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych (I), Konwencję o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu (II), Konwencję o traktowaniu jeńców wojennych (III) oraz Konwencję o ochronie osób cywilnych podczas wojny (IV), Rząd złożył do nich zastrzeżenia co do art. 10/10/10/11, stwierdzając, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uznawał za legalną prośby Mocarstwa zatrzymującego, aby państwo neutralne albo organizacja międzynarodowa lub organizacja humanitarna podjęły się funkcji powierzonych przez Konwencje Mocarstwom opiekuńczym w stosunku do rannych i chorych, rannych, chorych i rozbitków, członków personelu sanitarnego i duchownego, jeńców wojennych oraz osób podlegających ochronie, o ile nie zgadza się na to rząd, którego są oni obywatelami.

Ponadto podpisując Konwencję o traktowaniu jeńców wojennych (III), Rząd złożył zastrzeżenia do art. 12 i 85.

Co do art. 12 Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zastrzegł, że nie będzie uważał za legalne uwolnienie Mocarstwa przekazującego jeńców wojennych od od-

powiedzialności za stosowanie Konwencji, nawet w przypadku gdy jeńcy wojenni powierzeni są Mocarstwu, które zgodziło się ich przyjąć.

Co do art. 85 Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zastrzegł, że nie będzie uważał za legalne przyznanie dobrodziejstw Konwencji jeńcom wojennym skazanym za zbrodnie przeciwko ludzkości, zgodnie z zasadami sformułowanymi w procesie norymberskim, ponieważ jeńcy wojenni skazani za takie zbrodnie powinni podlegać przepisom o wykonaniu kary, obowiązującym w państwie zainteresowanym.

Przy podpisywaniu Konwencji o ochronie osób cywilnych podczas wojny (IV) Rząd Rzeczypospolitej Polskiej złożył również zastrzeżenie do art. 45, stwierdzając, że nie będzie uznawał za legalne uwolnienie Mocarstwa przekazującego osoby podlegające ochronie od odpowiedzialności za stosowanie Konwencji, nawet w przypadku gdy jeńcy wojenni powierzeni są Mocarstwu, które zgodziło się ich przyjąć.

Wycofanie zastrzeżeń złożonych przez Rzeczpospolitą Polską do Konwencji Genewskich o ochronie ofiar wojny jest uzasadnione z kilku przyczyn.

Zastrzeżenia zostały złożone bardziej ze względów politycznych niż merytorycznych. Identyczne zastrzeżenia zostały złożone również przez: Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, Albanię, Białoruską Socjalistyczną Republikę Radziecką, Bułgarię, Chińską Republikę Ludową, Czechosłowację, Demokratyczną Republikę Wietnamu, Koreańską Republikę Ludowo-Demokratyczną, Niemiecką Republikę Demokratyczną, Rumunię, Ukraińską Socjalistyczną Republikę Radziecką i Węgry.

Ponadto, do wspólnego art. 10/10/10/11 Konwencji Genewskich zastrzeżenia złożyły Gwinea-Bissau, Portugalia i Jugosławia, do art. 12 Konwencji Genewskiej III – Jugosławia, a do art. 45 Konwencji Genewskiej IV – Gwinea-Bissau i Jugosławia.

Generalnie zastrzeżenia te były traktowane zarówno w praktyce, jak i w literaturze jako zastrzeżenia państw „bloku radzieckiego”. Zastrzeżeniom do

art. 12 i 85 Konwencji Genewskiej III oraz do art. 45 Konwencji Genewskiej IV sprzeciwiły się niektóre państwa, w tym: Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Australia i Nowa Zelandia.

Należy zauważyć, że spośród złożonych przez Rzeczpospolitą Polską zastrzeżeń tylko zastrzeżenie do art. 85 Konwencji Genewskiej III ma charakter zastrzeżenia w świetle Konwencji Wiedeńskiej o prawie traktatów z dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U z 1990 r. Nr 74, poz. 439), gdyż tylko ono – zgodnie z charakterystyką zawartą w art. 21 tej Konwencji – zmierza do zmodyfikowania skutków prawnych postanowienia art. 85, w zastosowaniu do państwa składającego zastrzeżenie.

Pozostałe zastrzeżenia, zwłaszcza złożone do art. 12 Konwencji Genewskiej III i do art. 45 Konwencji Genewskiej IV, zmierzają w praktyce nie do zmiany zobowiązań Polski jako państwa składającego zastrzeżenia, lecz do powiększenia zobowiązań innych państw (konkretnie tych, które staną się Mocarstwami przekazującymi).

Na celowość wycofania zastrzeżeń wskazują również inne okoliczności. Zastrzeżenie do wspólnego art. 10/10/10/11 jest współcześnie bezprzedmiotowe, gdyż Protokół Dodatkowy I z dnia 10 czerwca 1977 r. do Konwencji Genewskich dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175) wyraźnie przewiduje w art. 5 ust. 2 i 3, dotyczącym ustanowienia Mocarstw opiekuńczych i ich substytutów, że ustanowienie takie nie jest możliwe bez zgody stron konfliktu. Biorąc pod uwagę, że art. 5 Protokołu I stanowi normę późniejszą w stosunku do art. 10/10/10/11, a Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej dnia 19 września 1991 r. ratyfikował niniejszy Protokół, warunek sformułowany w polskim zastrzeżeniu został już spełniony.

Zastrzeżenie do art. 12 Konwencji Genewskiej III odpowiada cechom określonym w art. 21 Konwencji Wiedeńskiej o prawie traktatów. Jego sformułowanie może jednak budzić w praktyce wątpliwości interpretacyjne: w którym dokładnie momencie osoby skazane za zbrodnie wojenne i zbrodnie

przeciwko ludzkości mają przestać korzystać z „dobrodziejstw Konwencji” oraz jakich praw zostaną one pozbawione, skoro Konwencja Genewska III wcale nie przyznaje osobom skazanym szczególnych przywilejów w porównaniu z ustawodawstwem krajowym. Co więcej, Konwencja ta nie stwarza żadnych przeszkód na drodze do wymierzenia sprawiedliwości przez państwo zatrzymujące jeńcom wojennym uznanym za winnych zbrodni wojennych. Wprowadza ona jedynie wymóg zapewnienia gwarancji prawnych w toku procesu oraz w trakcie wykonywania orzeczonej kary. Doświadczenie dowodzi, że ze względów humanitarnych bardzo ryzykowne jest pozostawienie państwom zatrzymującym jeńców możliwości różnicowania standardów stosowanych wobec poszczególnych jeńców. Tym bardziej, że takie różnicowanie oznacza cofanie nas w zamierzchłe czasy, gdy status jeniecki był przywilejem nadawanym pokonanemu wrogowi w nagrodę za jego uczciwą walkę. Współcześnie status jeniecki wiąże się z indywidualnymi prawami podmiotowymi i nie można go uzależniać od czyjejkolwiek łaski.

W świetle powyższego oraz uwzględniając fakt, że niektóre spośród państw Europy Środkowej i Wschodniej już wycofały swoje zastrzeżenia (np. Republika Bułgarii, Republika Słowacka, Republika Węgierska), wniosek o wycofanie zastrzeżeń przez Rzeczpospolitą Polską wydaje się być w pełni uzasadniony. Wycofanie zastrzeżeń przez Rzeczpospolitą Polską zwiększyłoby skuteczność Konwencji, nie naruszając żadnych interesów naszego kraju. Nie wpłynie ono również na zakres praw przewidzianych w Konwencjach.

Zastrzeżenia do Konwencji Genewskich zostały potwierdzone przez Rzeczpospolitą Polską przy ratyfikacji Konwencji, tj. dnia 18 września 1954 r., oraz ogłoszone w Dz. U. z 1956 r. Nr 38, poz. 171.

Zgodnie z art. 241 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej umowy międzynarodowe, ratyfikowane przez Rzeczpospolitą Polską na podstawie obowiązujących w czasie ich ratyfikacji przepisów konstytucyjnych i ogłoszone w Dzienniku Ustaw, uznaje się za umowy ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, jeżeli z ich treści wynika, że dotyczą kategorii spraw wymienionych w art. 89 ust. 1 Konstytucji. Konwencje Genewskie zawierają

przepisy powszechnie obowiązujące, dotyczące statusu jednostki, a tego typu materia powinna być uregulowana w ustawie. Stąd spełnione są przesłanki z art. 89 ust. 1 pkt 5.

Ponieważ wycofanie zastrzeżeń do Konwencji Genewskich zmienia zakres obowiązywania umowy międzynarodowej ratyfikowanej w trybie, o którym mowa powyżej, do procedury wycofania zastosować należy tryb przewidziany w art. 23 ust. 2 oraz w art. 25 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443 oraz z 2002 r. Nr 216, poz. 1824), zgodnie z którym decyzję o wycofaniu zastrzeżeń podejmuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po uprzednim uzyskaniu zgody wyrażonej w ustawie.

Wycofanie zastrzeżeń nie pociągnie za sobą kosztów z budżetu państwa.

KONWENCJE O OCHRONIE OFIAR WOJNY, PODPISANE W GENEWIE DNIA 12 SIERPNIA 1949 ROKU

ZASTRZEŻENIA POLSKI

- 1) Podpisując **Konwencję Genewską o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych** oświadczam, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przystępuje do powyższej Konwencji z zastrzeżeniem co do **art. 10.**

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uważał za legalną prośby Mocarstwa zatrzymującego, aby państwo neutralne albo organizacja międzynarodowa lub organizacja humanitarna podjęła się funkcji powierzonych przez niniejszą Konwencję Mocarstwom opiekuńczym w stosunku do rannych i chorych lub członków personelu sanitarnego i duchownego, o ile nie zgadza się na to rząd, którego są oni obywatelami.

- 2) Podpisując **Konwencję Genewską o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu** oświadczam, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przystępuje do powyższej Konwencji z zastrzeżeniem co do **art. 10.**

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uważał za legalną prośby Mocarstwa zatrzymującego, aby państwo neutralne albo organizacja międzynarodowa lub organizacja humanitarna podjęła się funkcji powierzonych przez niniejszą Konwencję Mocarstwom opiekuńczym w stosunku do rannych, chorych i rozbitków lub członków personelu sanitarnego i duchownego, o ile nie zgadza się na to rząd, którego są oni obywatelami.

- 3) Podpisując **Konwencję Genewską o traktowaniu jeńców wojennych** oświadczam, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przystępuje do powyższej Konwencji z zastrzeżeniami co do **art. 10, 12 i 85.**

Co do art. 10 Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uważał za legalną prośbę Mocarstwa zatrzymującego, aby państwo neutralne albo organizacja międzynarodowa lub organizacja humanitarna podjęła się funkcji powierzonych przez niniejszą Konwencję Mocarstwom opiekuńczym w stosunku do jeńców wojennych, o ile nie zgadza się na to rząd, którego są oni obywatelami.

Co do art. 12 Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uważał za legalne uwolnienia Mocarstwa przekazującego jeńców wojennych od odpowiedzialności za stosowanie Konwencji nawet w okresie, kiedy ci jeńcy wojenni powierzeni są Mocarstwu, które zgodziło się ich przyjąć.

Co do art. 85 Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uważał za legalne przyznania dobrodziejstw niniejszej Konwencji jeńcom wojennym skazanym za zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciw ludzkości zgodnie z zasadami sformułowanymi w procesie norymberskim, zważywszy, że jeńcy wojenni skazani za takie zbrodnie powinni podlegać przepisom o wykonywaniu kar, obowiązującym w państwie zainteresowanym.

4) Podpisując **Konwencję Genewską o ochronie osób cywilnych podczas wojny** oświadczam, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przystępuje do powyższej Konwencji z zastrzeżeniami co do **art. 11 i 45**.

Co do art. 11 Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uważał za legalną prośby Mocarstwa zatrzymującego, aby państwo neutralne albo organizacja międzynarodowa lub organizacja humanitarna podjęła się funkcji powierzonych przez niniejszą Konwencję Mocarstwom opiekuńczym w stosunku do osób podlegających ochronie, o ile nie zgadza się na to rząd, którego są one obywatelami.

Co do art. 45 Rząd Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie uważał za legalne uwolnienia Mocarstwa przekazującego osoby podlegające ochronie od odpowiedzialności za stosowanie Konwencji nawet w okresie, kiedy te osoby powierzone są Mocarstwu, które zgodziło się je przyjąć".

TREŚĆ PRZEDMIOTOWYCH ARTYKUŁÓW

Art.10 Konwencji genewskiej o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych

Wysokie Umawiające się Strony będą mogły w każdym czasie porozumieć się co do powierzania zadań przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym, jakiejś organizacji dającej wszelkie rękojmie bezstronności i sprawności.

Jeżeli ranni i chorzy albo członkowie personelu sanitarnego i duchownego nie korzystają lub z jakiegokolwiek powodu przestali korzystać z działalności Mocarstwa opiekuńczego albo organizacji wyznaczonej zgodnie z ustępem pierwszym, Mocarstwo zatrzymujące powinno zwrócić się do jakiegoś Państwa neutralnego lub do jakiejś organizacji o podjęcie się funkcji, przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym, wyznaczonym przez Strony w konflikcie.

Jeżeli nie uda się w ten sposób zapewnić ochrony, Mocarstwo zatrzymujące powinno zwrócić się do jakiejś organizacji humanitarnej, jak Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, o podjęcie się zadań humanitarnych, przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym, albo też powinno przyjąć usługi zaofiarowane przez taką organizację, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego artykułu.

Każde Mocarstwo neutralne lub każda organizacja, do której zwróciło się Mocarstwo zainteresowane albo która zaofiarowała swoje usługi w celach wyżej wymienionych, powinny działać z poczuciem odpowiedzialności wobec Strony w konflikcie, do której należą osoby podlegające ochronie przez niniejszą Konwencję, oraz powinny dawać dostateczną rękojmię swej zdolności do podjęcia się wymienionych funkcji i ich bezstronnego spełniania.

Nie wolno naruszyć powyższych postanowień w drodze specjalnej umowy między Mocarstwami, z których jedno byłoby chociaż przejściowo ograniczone w stosunku do drugiego Mocarstwa lub jego sprzymierzeńców w swej swobodzie rokowań na skutek

wydarzeń wojennych, a w szczególności w przypadku okupacji całości lub znacznej części jego terytorium.

Ilekroć w niniejszej Konwencji jest mowa o Mocarstwie opiekuńczym, należy przez to rozumieć także zastępujące je organizacje w znaczeniu artykułu niniejszego.

Art. 10 Konwencji genewskiej o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu

Wysokie Umawiające się Strony będą mogły w każdym czasie porozumieć się co do powierzenia zadań, przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym, jakiejś organizacji, dającej wszelkie rękojmię bezstronności i sprawności.

Jeżeli ranni, chorzy i rozbitkowie albo członkowie personelu sanitarnego i duchownego nie korzystają lub z jakiegokolwiek powodu przestali korzystać z działalności Mocarstwa opiekuńczego albo organizacji wyznaczonej zgodnie z ustępem pierwszym, Mocarstwo zatrzymujące powinno zwrócić się do jakiegoś Państwa neutralnego lub do takiej organizacji o podjęcie się funkcji przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym wyznaczonym przez Strony w konflikcie.

Jeżeli nie uda się w ten sposób zapewnić ochrony, Mocarstwo zatrzymujące powinno zwrócić się do jakiejś organizacji humanitarnej, jak Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, o podjęcie się zadań humanitarnych, przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym, albo też powinno przyjąć usługi, zaofiarowane przez taką organizację, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego artykułu.

Każde Mocarstwo neutralne lub każda organizacja, do której zwróciło się Mocarstwo zainteresowane albo która zaofiarowała swoje usługi w celach wyżej wymienionych, powinny działać z poczuciem odpowiedzialności, jaką ponoszą wobec Strony w konflikcie, do której należą osoby podlegające ochronie przez niniejszą Konwencję, oraz powinny dawać dostateczną rękojmię swej zdolności do podjęcia się wymienionych funkcji i ich bezstronnego spełniania.

Nie wolno naruszyć powyższych postanowień w drodze specjalnej umowy między mocarstwami, z których jedno byłoby chociaż przejściowo ograniczone w stosunku do drugiego Mocarstwa lub jego sprzymierzeńców w swej swobodzie rokowań na skutek wydarzeń wojennych, a w szczególności w przypadku okupacji całości lub znacznej części jego terytorium.

Ilekroć w niniejszej Konwencji jest mowa o Mocarstwie opiekuńczym, należy przez to rozumieć także zastępujące je organizacje w znaczeniu artykułu niniejszego.

Art. 10 Konwencji genewskiej o traktowaniu jeńców wojennych

Wysokie Umawiające się Strony będą mogły w każdym czasie porozumieć się co do powierzenia zadań, przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym, jakiejś organizacji, dającej wszelką rękojmię bezstronności i sprawności.

Jeżeli jeńcy wojenni nie korzystają lub przestali korzystać z jakiegokolwiek powodu z działalności Mocarstwa opiekuńczego albo organizacji wyznaczonej zgodnie z ustępem pierwszym, Mocarstwo zatrzymujące powinno zwrócić się do jakiegoś Państwa neutralnego lub do takiej organizacji o podjęcie się funkcji, przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym, wyznaczonym przez Strony w konflikcie.

Jeżeli nie uda się w ten sposób zapewnić ochrony, Mocarstwo zatrzymujące powinno się zwrócić do jakiejś organizacji humanitarnej, jak Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, o podjęcie się zadań humanitarnych przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym albo też powinno przyjąć usługi zaofiarowane przez taką organizację, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego artykułu.

Każde Mocarstwo neutralne lub każda organizacja, do której zwróciło się zainteresowane Mocarstwo lub która zaofiarowała swe usługi w celach wyżej wymienionych, powinny działać z poczuciem odpowiedzialności, jaką ponoszą wobec Strony w konflikcie, do której należą osoby podlegające ochronie przez niniejszą Konwencję, oraz powinny dawać dostateczną rękojmię swej zdolności do podjęcia się wymienionych funkcji i ich bezstronnego spełniania.

Nie wolno naruszyć powyższych postanowień drogą specjalnej umowy między Mocarstwami, z których jedno byłoby chociaż przejściowo ograniczone w stosunku do drugiego Mocarstwa lub jego sprzymierzeńców w swej swobodzie rokowań na skutek wydarzeń wojennych, zwłaszcza w przypadku okupacji całości lub znacznej części swojego terytorium.

Ilekcroć w Konwencji niniejszej jest mowa o Mocarstwie opiekuńczym, należy przez to rozumieć także zastępujące je organizacje w rozumieniu artykułu niniejszego.

Art. 12 Konwencji genewskiej o traktowaniu jeńców wojennych

Jeńcy wojenni znajdują się we władzy Mocarstwa nieprzyjacielskiego, a nie we władzy poszczególnych osób lub oddziałów wojskowych, które wzięły ich do niewoli. Niezależnie od istniejącej odpowiedzialności indywidualnej, za traktowanie jeńców wojennych odpowiada Mocarstwo zatrzymujące.

Jeńcy wojenni mogą być przekazani przez Mocarstwo zatrzymujące tylko Mocarstwu, które jest stroną Konwencji, i to dopiero wówczas, gdy Mocarstwo zatrzymujące upewniło się, że dane Mocarstwo pragnie i jest zdolne stosować Konwencję. Po przekazaniu w ten sposób jeńców Mocarstwo, które zgodziło się ich przejąć, będzie odpowiedzialne za stosowanie Konwencji przez czas sprawowania nad nimi opieki.

Gdyby jednak to Mocarstwo nie spełniało w jakimś ważnym punkcie swego obowiązku wykonania postanowień Konwencji, Mocarstwo, które przekazało jeńców wojennych, powinno na skutek zawiadomienia go o tym przez Mocarstwo opiekuńcze przedsięwziąć skuteczne środki dla zaradzenia sytuacji lub zażądać przekazania mu z powrotem jeńców wojennych. Takiemu żądaniu należy uczynić zadość.

Art. 85 Konwencji genewskiej o traktowaniu jeńców wojennych

Jeńcy wojenni ścigani na mocy ustawodawstwa Mocarstwa zatrzymującego za czyny popełnione przed dostaniem się do niewoli korzystają nadal z dobrodziejstwa niniejszej Konwencji, nawet jeżeli zostali skazani.

Art. 11 Konwencji genewskiej o ochronie osób cywilnych podczas wojny

Wysokie Umawiające się Strony będą mogły w każdym czasie porozumieć się co do powierzenia zadań przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym jakiejś organizacji międzynarodowej, dającej całkowitą rękojmię bezstronności i sprawności.

Jeżeli osoby podlegające ochronie nie korzystają lub z jakiegokolwiek powodu przestały korzystać z działalności Mocarstwa opiekuńczego albo organizacji wyznaczonej zgodnie z ustępem pierwszym, Mocarstwo zatrzymujące powinno zwrócić się do jakiegoś Państwa neutralnego lub do takiej organizacji o podjęcie się funkcji przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym wyznaczonym przez Strony w konflikcie.

Jeżeli nie uda się w ten sposób zapewnić ochrony, Mocarstwo zatrzymujące powinno zwrócić się do jakiejś organizacji humanitarnej, jak Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, o podjęcie się zadań humanitarnych przypadających na mocy niniejszej Konwencji Mocarstwom opiekuńczym albo też powinno przyjąć usługi zaofiarowane przez taką organizację, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego artykułu.

Każde Mocarstwo neutralne lub każda organizacja, do której zwróciło się zainteresowane Mocarstwo albo która zaofiarowała swe usługi w celach wyżej wymienionych, powinny działać z poczuciem odpowiedzialności wobec Strony w konflikcie, do której należą osoby podlegające ochronie przez niniejszą Konwencję, oraz powinny dawać dostateczną rękojmię swej zdolności do podjęcia się wymienionych funkcji i ich bezstronnego spełnienia.

Nie wolno naruszyć powyższych postanowień w drodze specjalnej umowy między Mocarstwami, z których jedno byłoby chociaż przejściowo ograniczone w stosunku do drugiego Mocarstwa lub jego sprzymierzeńców w swej swobodzie rokowań na skutek wydarzeń wojennych, zwłaszcza w przypadku okupacji całości lub znacznej części jego terytorium.

Ileokroć w Konwencji niniejszej jest mowa o Mocarstwie opiekuńczym, należy przez to rozumieć także zastępujące je organizacje w znaczeniu niniejszego artykułu. Postanowienia niniejszego artykułu rozciągają się i mają zastosowanie do obywateli Państwa neutralnego znajdujących się na terytorium okupowanym lub na terytorium Państwa wojującego, w którym Państwo, którego są obywatelami, nie posiada normalnego przedstawicielstwa dyplomatycznego.

Art. 45 Konwencji genewskiej o ochronie osób cywilnych podczas wojny

Osoby podlegające ochronie nie mogą być przekazane Mocarstwu, które nie jest stroną Konwencji.

Postanowienie to nie przeszkadza repatriacji osób podlegających ochronie lub ich powrotowi do kraju stałego zamieszkania po zakończeniu działań wojennych.

Osoby podlegające ochronie mogą być przekazane przez mocarstwo zatrzymujące Mocarstwu będącemu stroną Konwencji jedynie po upewnieniu się przez Mocarstwo zatrzymujące, że powyższe Mocarstwo pragnie i jest zdolne stosować Konwencję. W razie przekazania w ten sposób osób podlegających ochronie odpowiedzialność za stosowanie Konwencji ciąży na Mocarstwie, które zgodziło się je przyjąć, przez czas, na jaki te osoby są mu powierzone. Jeżeli jednak to Mocarstwo nie będzie stosowało postanowień Konwencji w jakiegokolwiek istotnej sprawie, Mocarstwo, które przekazało osoby podlegające ochronie, powinno na skutek zawiadomienia Mocarstwa opiekuńczego podjąć skuteczne środki w celu zaradzenia sytuacji lub zażądać odesłania mu osób podlegających ochronie. Żądaniu temu należy uczynić zadość.

Osoba podlegająca ochronie nie może być w żadnym razie przekazania do kraju, w którym może obawiać się prześladowań z powodu swych przekonań politycznych lub religijnych.

Postanowienia niniejszego artykułu nie stoją na przeszkodzie ekstradycji, na mocy traktatów ekstradycyjnych, zawartych przed rozpoczęciem działań wojennych, osób podlegających ochronie, które są oskarżone o przestępstwa pospolite.

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 12 września 1956 r.

Nr 38

TRESC:

Poz.:

UMOWY MIĘDZYNARODOWE	
171 — Konwencje o ochronie ofiar wojny, podpisane w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.	301
ROZPORZĄDZENIA:	
~~172 — Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 20 sierpnia 1956 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych dotyczących ziemniaków~~	~~302~~
~~173 — Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 1956 r. w sprawie siedziby Sądu Powiatowego w Proszowicach~~	~~303~~
OSWIADCZENIE RZĄDOWE	
174 — z dnia 15 grudnia 1955 r. w sprawie ratyfikacji przez Polskę Konwencji o ochronie ofiar wojny podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.	302

171

KONWENCJE O OCHRONIE OFIAR WOJNY, PODPISANE W GENEWIE DNIA 12 SIERPNI 1949 ROKU

Przekład

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Au Nom de la République Populaire de Pologne

RADA PAŃSTWA

LE CONSEIL D'ETAT

Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

de la République Populaire de Pologne

podaje do powszechnej wiadomości:

à tous ceux qui ces Présentés Lettres verront
fait savoir ce qui suit:

W dniu 12 sierpnia 1949 roku podpisane zostały w Genewie Konwencje o ochronie ofiar wojny, a mianowicie:

Des Conventions pour la protection des victimes de la guerre ont été signées à Genève le 12 août 1949, à savoir:

1. Konwencja Genewska o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych,
2. Konwencja Genewska o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu,
3. Konwencja Genewska o traktowaniu jeńców wojennych oraz
4. Konwencja Genewska o ochronie osób cywilnych podczas wojny.

1. La Convention de Genève pour l'amélioration du sort des blessés et des malades dans les forces armées en campagne,
2. La Convention de Genève pour l'amélioration du sort des blessés, des malades et des naufragés des forces armées sur mer,
3. La Convention de Genève relative au traitement des prisonniers de guerre, et
4. La Convention de Genève relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre.

Po zaznajomieniu się z powyższymi Konwencjami Rada Państwa uznała je i uznaje za słuszne z zastrzeżeniami, wykonanymi przy podpisaniu przez Przedstawiciela Rządu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej; oświadcza, że wymienione Konwencje są przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone, oraz przyrzeka, że będą niezmiennie zachowywane.

Après avoir vu et examiné lesdites Conventions le Conseil d'Etat les a approuvées et approuve avec les réserves faites au moment de la signature par le Représentant du Gouvernement de la République Populaire de Pologne; déclare que les Conventions susmentionnées sont acceptées, ratifiées et confirmées et promet qu'elles seront inviolablement observées.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

En Foi de Quoi les Présentés Lettres ont été délivrées, revêtues du Sceau de la République Populaire de Pologne.

Dano w Warszawie, dnia 18 września 1954 roku.

Donné à Varsovie, le 18 septembre 1954.

L. S.

Przewodniczący Rady Państwa:
A. Zawadzki

L. S.

Président du Conseil d'Etat:
A. Zawadzki

Minister Spraw Zagranicznych:
St. Skrzyszewski

Ministre des Affaires Etrangères:
St. Skrzyszewski

(Teksty konwencji w przekładzie polskim i w brzmieniu oryginalnym zamieszczone są w załączniku do niniejszego numeru).

174

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 15 grudnia 1955 r.

w sprawie ratyfikacji przez Polskę Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z art. 57 Konwencji Genewskiej o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych, art. 56 Konwencji Genewskiej o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu, art. 137 Konwencji Genewskiej o traktowaniu jeńców wojennych oraz art. 152 Konwencji Genewskiej o ochronie osób cywilnych podczas wojny, podpisanych w Genewie dnia

12 sierpnia 1949 roku, złożone zostały Rządowi Szwajcarskiemu dnia 26 listopada 1954 roku polskie dokumenty ratyfikacyjne powyższych Konwencji.

Jednocześnie podaje się do wiadomości, że następujące kraje złożyły swoje dokumenty ratyfikacyjne lub przystąpiły do wymienionych Konwencji:

Szwajcaria 31 marca 1950 r.,

Jugosławia 21 kwietnia 1950 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Monako 5 lipca 1950 r.

Liechtenstein 21 września 1950 r.,

Chile 12 października 1950 r.,

Indie 9 listopada 1950 r.,

Czechosłowacja 19 grudnia 1950 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Watykan 22 lutego 1951 r.,

Filipiny — Konwencja 17 marca 1951 r.,

Filipiny — Konwencje II, III i IV 6 października 1952 r.,

Liban 10 kwietnia 1951 r.,

Jordania 29 maja 1951 r.,

Pakistan 12 czerwca 1951 r.

z następującymi zastrzeżeniami co do art. 44 oraz art. 68 ustęp 2 Konwencji o ochronie osób cywilnych podczas wojny:

„Każda osoba podlegająca ochronie, będąca obywatelem *de jure* państwa nieprzyjacielskiego, przeciwko której podjęto lub zamierzono podjąć akcję zgodnie z art. 41, polegającą na wyznaczeniu przymusowego miejsca zamieszkania lub internowania, albo zgodnie z innymi przepisami, na podstawie tego, iż jest ona obywatelem państwa nieprzyjacielskiego, uprawniona będzie do przedłożenia mocarstwu zatrzymującemu lub zależnie od przypadku innemu właściwemu sądowi albo organowi administracyjnemu, który może zająć się sprawą tej osoby, dowodów, iż nie korzysta ona z ochrony jakiegokolwiek państwa nieprzyjacielskiego; przy czym przy podejmowaniu odpowiedniej akcji w drodze wstępnego zarządzenia lub zależnie od przypadku w drodze jego zmiany należy dać pełną wiarę tej okoliczności, jeśli została ona ustalona czy to na podstawie dalszego badania, czy też bez dalszego badania przez Mocarstwo zatrzymujące.

Rząd Pakistanu przyłącza się do zastrzeżeń uczynionych przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii i zastrzega sobie prawo wymierzania kary śmierci zgodnie z postanowieniami art. 68 ustęp 2, bez względu na to, czy wymienione w nim przestępstwa podlegają karze śmierci według ustawodawstwa obowiązującego na okupowanym terytorium w chwili rozpoczęcia okupacji”.

Dania 27 czerwca 1951 r.,

Francja 28 czerwca 1951 r.,

Izrael 6 lipca 1951 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Norwegia 3 sierpnia 1951 r.,

Włochy 17 grudnia 1951 r.,

Unia Południowo-Afrykańska 31 marca 1952 r.,

Gwatemala 14 maja 1952 r.,

Hiszpania 4 sierpnia 1952 r.

utrzymując w mocy drugie zastrzeżenie złożone przy podpisaniu o treści następującej:

„Przez „obowiązujące prawo międzynarodowe” (art. 99) Hiszpania rozumie, że przyjmuje tylko takie prawo, które posiada źródła umowne lub które zostało uprzednio opracowane przez organizacje, w których uczestniczy”.

Belgia 3 września 1952 r.,

Meksyk 29 października 1952 r.,

Egipt 10 listopada 1952 r.,

Japonia 21 kwietnia 1953 r.,

Salwador 17 czerwca 1953 r.,

Luksemburg 1 lipca 1953 r.

wyciągając zastrzeżenia złożone przy podpisaniu Konwencji o traktowaniu jeńców wojennych,

Austria 27 sierpnia 1953 r.,

San Marino 29 sierpnia 1953 r.,

Syria 2 listopada 1953 r.,

Nikaragua 17 grudnia 1953 r.,

Szwecja 28 grudnia 1953 r.,

Turcja 10 lutego 1954 r.,

Liberia 29 marca 1954 r.,

Kuba 15 kwietnia 1954 r.,

Związek Radziecki 10 maja 1954 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Rumunia 1 czerwca 1954 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Bulgaria 22 lipca 1954 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Ukraina 3 sierpnia 1954 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Białoruś 3 sierpnia 1954 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Holandia 3 sierpnia 1954 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Węgry 3 sierpnia 1954 r.

z zastrzeżeniami uczynionymi przy podpisaniu,

Ekwador 11 sierpnia 1954 r.,

Tajland 28 grudnia 1954 r.,

Finlandia 22 lutego 1955 r.,

Stany Zjednoczone 2 sierpnia 1955 r.

z zastrzeżeniem uczynionym przy podpisaniu Konwencji o ochronie osób cywilnych podczas wojny, dotyczącym art. 68 ustęp 2, oraz z następującym zastrzeżeniem:

„Ratyfikując Konwencję Genewską o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych Stany Zjednoczone

czynią to z zastrzeżeniem, że bez względu na jakiegokolwiek przeciwne postanowienie lub postanowienia wymienionej Konwencji żaden z jej przepisów nie uczyni nielegalnym używanie lub prawa używania w Stanach Zjednoczonych oraz na ich terytoriach i w ich posiadłościach godła, znaków, insygniów lub słów Czerwonego Krzyża, których używanie było legalne według prawa wewnętrznego i rozpoczęło się przed 5 stycznia 1905 r., byle tylko to używanie przez użytkowników sprzed 1905 r. nie rozciągało się na umieszczanie godła, znaków i insygniów Czerwonego Krzyża na samolotach, statkach, pojazdach, budowlach i innych budynkach lub gruntach”.

Minister Spraw Zagranicznych: St. Skrzyszewski

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa, al. Stalina 1/3.

Administracja: Administracja Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, Warszawa, ul. Bracka 20a.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Drukarni Akcydensowej w Warszawie, ul. Tamka 3.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

MINISTER
Prof. dr hab. Danuta Hübner

Min. DH- ~~3364~~ /03/DPE/dj

Warszawa, 9.10. 2003 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o wycofaniu zastrzeżeń do Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (DZ. U. Nr 106 poz. 494), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy o wycofaniu zastrzeżeń do Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny (RM-10-173-03, RM-111-254-03), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

Jarosław Piotras

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Włodzimierz Cimoszewicz
Minister Spraw Zagranicznych